

Op weg naar een dementievriendelijke gemeente

Hoofdstuk 1: Wat is een dementievriendelijke gemeente?

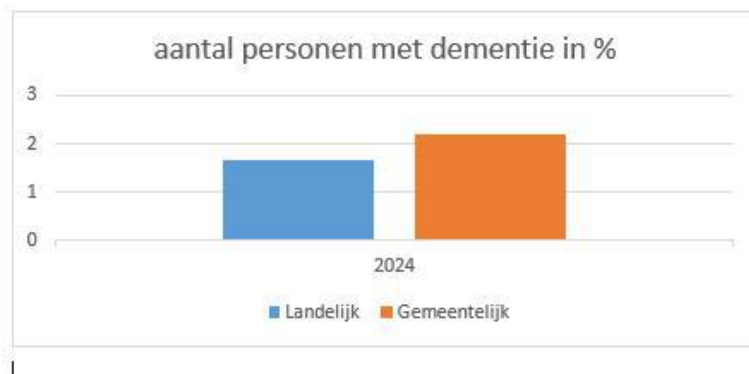
Een dementievriendelijke gemeente zet zich actief in om mensen met dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk mee te laten doen in de samenleving.¹ Op basis van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) hebben gemeenten de taak om ervoor te zorgen dat dit kan, door het bieden van de juiste zorg en ondersteuning. In de Regionale Nota Gezondheidsbeleid "Een leven lang gezond & fit in Zeeuws-Vlaanderen!" staat als doel meer en blijvende aandacht voor dementie, door samen met ondernemers, zorgaanbieders, burgers en vrijwilligersorganisaties aan de slag te gaan en te werken aan een dementievriendelijke gemeente.

In 2023 voerde Alzheimer Nederland een dementiescan voor onze gemeente uit. Daaruit kwam naar voren dat onze gemeente nog niet aan de voorwaarden voor dementievriendelijke gemeente voldoet. We willen van Terneuzen met dit uitvoeringsplan een dementievriendelijke gemeente maken.

§ 1.1: Wat is de omvang van de problematiek?

In Nederland hebben 300.000 mensen dementie. Het merendeel is ouder dan 65 jaar. Toch zijn er in ons land naar schatting 15.000 mensen met dementie jonger dan 65 jaar.

Van het totaal aantal mensen met dementie wonen 80.000 personen in een instelling. Het duurt soms lang voor de diagnose dementie wordt gesteld. Circa 100.000 mensen met dementie hebben nog geen diagnose. Vanwege de vergrijzing is de verwachting dat het aantal mensen met dementie in de toekomst explosief zal stijgen.



In de gemeente Terneuzen wonen naar schatting 1.200 mensen met dementie. In 2030 verwachten we dat dit aantal stijgt naar 1.500.² In Terneuzen is het aantal personen met dementie hoger dan landelijk gezien. Uitvoering van het beleid voor een dementievriendelijke gemeente is dan ook van groot belang.

§ 1.2: Wat is er op dit moment aan hulpverlening en ondersteuning?

In onze gemeente hebben we voor onze inwoners met dementie de volgende voorzieningen:

Woonvoorzieningen: bijvoorbeeld het Hoevehuis en Ter Schorre;

Casemanagement;

Dagbesteding, zoals ontmoetingscentra en zorgboerderijen;

Thuiszorg;

Begeleiding thuis;

Respijtzorg;

Psychosociale ondersteuning: zoals met lotgenotengroepen of via psychologen;

Ondersteuning voor mantelzorgers, zoals het Alzheimercafé, de mantelzorgleerlijn en kennishouders mantelzorg;

Hulpmiddelen: GPS-trackers, medicatieherinneringssystemen, domotica, zorghorloges.

1) www.alzheimer-nederland.nl

2) Mensen met dementie per gemeente, Alzheimer Nederland, 26 maart 2024.

Hoofdstuk 2: Wat willen we bereiken?

We willen voorzieningen voor onze inwoners met dementie in onze gemeente, die ervoor zorgen dat zij zo lang mogelijk kunnen meedoen in de samenleving en voor zover mogelijk een stukje eigen regie behouden in hun leven. Dit kan onder meer door woonvoorzieningen ingericht op inwoners met dementie, maar ook door ondersteuning aan huis, om zo langer zelfstandig wonen te stimuleren. We gaan daarbij zo veel mogelijk uit van positieve gezondheid.

We willen de voorzieningen en activiteiten die er nu zijn behouden en waar mogelijk en wenselijk uitbreiden. We zijn ons steeds bewust van de verschillende doelgroepen, zoals jonge mensen met dementie³ en mensen met een migratieachtergrond met dementie.

§ 2.1: Bewustwording

We willen de bewustwording bevorderen: bijvoorbeeld bij supermarktmedewerkers, kappers en vrijwilligers en bij iedere inwoner.

§ 2.2: Informatieverschaffing

Naast bewustwording richten we ons op het laagdrempelig verschaffen van informatie.

§ 2.3: Deskundigheidsbevordering

Verder is het van belang dat we de deskundigheid van professionals die met inwoners met dementie te maken krijgen bevorderen.

§ 2.4: Ondersteuning van mantelzorgers

De ondersteuning van mantelzorgers is geregeld in het recent vernieuwde Mantelzorgbeleid van onze gemeente. Ondersteuning van mantelzorgers is van groot belang in een dementievriendelijke gemeente.

§ 2.5: Verbeteren van de fysieke en sociale omgeving

Door het aanpassen van de omgeving maken we deze veiliger en toegankelijker voor inwoners met dementie.

Hoofdstuk 3: Wat gaan we ervoor doen?

§ 3.1: Bewustwording

- Voorlichting en training: hoe herken je inwoners met dementie en hoe kun je hen ondersteunen? We starten een voorlichtingscampagne voor horeca, winkel, kapper, pedicure, huismeesters, conciërges, vrijwilligers. Ook bieden we online trainingen aan voor alle inwoners, die daarin geïnteresseerd zijn.
- Bewustwordingscampagnes: bijvoorbeeld door gebruik van social media, via scholen, lokale media, buurthuizen.
- Bij de bewustwordingscampagnes richten we ons op verschillende doelgroepen. We passen de campagnes aan op de doelgroepen. Denk bijvoorbeeld aan inwoners met een migratie-achtergrond en jongdementerenden/jonge mantelzorgers.

§ 3.2: Informatieverschaffing

We spelen in op de behoefte die leeft bij onze inwoners. We stellen een leidraad op waarin de verschillende fasen van dementie en mogelijke hulpverlening aan de orde komen en verspreiden deze via bijvoorbeeld huisartsen en notarissen.

3) Knelpunten voor jonge mensen met dementie staan beschreven in het rapport "Positie jonge mensen met dementie" Berenschot, januari 2023.

§ 3.3: Deskundigheidsbevordering

Trainingen voor gemeentepersoneel, BOA's, ambulancepersoneel en politie. In de contracten voor hulp in de huishouding, zoals die van alphahulpen nemen we op dat medewerkers getraind dienen te zijn in omgaan met dementie.

§ 3.4: Aanpassen van de fysieke en sociale omgeving

- Bij wijzigingen in de infrastructuur, zoals bewegwijzering, verlichting, oversteekplaatsen en rustplaatsen in de openbare ruimte houden we rekening met de behoeften van inwoners met dementie. We sluiten zo veel mogelijk aan bij het Handboek dementie en openbare ruimte⁴ en het Programma voor een dementie-toegankelijke openbare ruimte.⁵ We zoeken daarbij ook zo veel mogelijk aansluiting bij andere beleidsthema's zoals Gezonde Leefomgeving, Beweegvriendelijke Leefomgeving, Duurzame Stad, Groene Stad, Kindvriendelijke Stad. Bij het vaststellen van het budget voor aanpassingen nemen we eventuele extra hieraan verbonden kosten mee. In gevallen waarbij strijd ontstaat met andere beleidsvelden⁶ maken we per locatie een afweging welk belang prioriteit krijgt.⁷
- In de woonzorgvisie besteden we aandacht aan dementievriendelijk bouwen en wonen.
- We stimuleren de buurthuizen om dementievriendelijk te worden.⁸
- We onderzoeken bij nieuwe projecten de ruimtelijke opgave voor een dementievriendelijke gemeente waarbij we ook de andere beleidsthema's meenemen⁹.
- We houden bij het onderhoud rekening met de uitgangspunten voor een dementievriendelijke gemeente.

§ 3.5: Samenwerking

We zoeken de samenwerking op met lokale ondernemers om samen te zorgen voor een dementievriendelijke benadering. We stellen samen met ondernemers en overige relevante partners een gezamenlijk doel vast. We leggen dit doel vast. We doen als gemeente actief mee in het lokale netwerk.

§ 3.6: Netwerkvorming

We zetten een lokaal netwerk op met zorginstellingen, welzijnsorganisaties, ondernemers en vrijwilligersorganisaties. Dit netwerk deelt ervaringen en kennis uit en denkt mee over wat er nodig is in de gemeente ter ondersteuning van inwoners met dementie en hun mantelzorgers.

§ 3.7: Ondersteuning

In het nieuwe mantelzorgbeleid (februari 2024) stelden we kennishouders mantelzorg aan. Ondersteuning richt zich niet alleen op de zorgvrager, maar ook op de mantelzorger. Overbelaste mantelzorgers krijgen direct aandacht. We voeren dit beleid verder uit.

§ 3.8 Evaluatie

We evalueren dit uitvoeringsplan jaarlijks, zodat het up to date blijft.

4) Naar Buiten, Handboek dementie en openbare ruimte, Liefst Advies K&E Advies, september 2019.

5) Programma voor een dementie-toegankelijke openbare ruimte, Alzheimer Nederland.

6) Denk aan inclusie (regenboogzebrapaden) of duurzaamheid (doorgroeitegels)

7) Bijvoorbeeld in de buurt van een verpleegtehuis kiezen we minder snel voor een regenboogzebrapad.

8) Een dementievriendelijke ontmoetingsplek, Hoe wordt mijn ontmoetingsplek dementievriendelijk, Alzheimer Nederland.

9) Gezonde Leefomgeving, Beweegvriendelijke Leefomgeving, Duurzame Stad, Groene Stad, Kindvriendelijke Stad.